EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 12.9.2007
KOM(2007) 507 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Stratēģija nomaļajiem reģioniem: sasniegumi un nākotnes perspektīvas

{SEK(2007) 1112}

SATURA RĀDĪTĀJS

1. Ievads 3

2. Līdzšinējie sasniegumi 4

3. Turpmāk veicamie pasākumi: aktīva 2004. gada stratēģijas iespēju izmantošana 4

3.1. Nepietiekamas pieejamības un citu nomaļajiem reģioniem raksturīgu ierobežojumu samazināšana 4

3.2. Nomaļo reģionu konkurētspējas veicināšana 5

3.3. *Plašāka mēroga kaimiņattiecību rīcības plāna stiprināšana* 7

3.4. Atbalsta instruments nelabvēlīgu apstākļu ietekmes kompensēšanai 9

4. Nākotnes perspektīvas 9

4.1. Klimata pārmaiņu izraisītās problēmas 9

4.2. Demogrāfisko pārmaiņu un migrācijas izraisītās problēmas 10

4.3. *Lauksaimniecība nomaļajos reģionos* 11

4.4. Nomaļo reģionu loma ES jūrniecības politikā 11

5. Secinājumi 12

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Stratēģija nomaļajiem reģioniem: sasniegumi un nākotnes perspektīvas

1. IEVADS

EK līguma 299. panta 2. punkts un divi Komisijas 2004. gadā pieņemtie lēmumi[1] uzsver vajadzību atzīt tālāko [nomaļo] reģionu[2] īpatnības un īstenot reālu Eiropas stratēģiju to atbalstam.

Šai stratēģijai ir trīs galvenie virzieni: mazināt nepieejamību un pārējo ierobežojumu ietekmi uz nomaļajiem reģioniem (NR), uzlabot to konkurētspēju un stiprināt to reģionālo integrāciju. Stratēģijas pamatā ir aktīvas partnerattiecības starp Eiropas institūcijām, dalībvalstīm un nomaļajiem reģioniem.

Pirmais novērtējums pēc trīs gadu ilgušās īstenošanas ir ļoti iedrošinošs. Pieņemti daudzi pasākumi, kas pamatojas uz dažādām Kopienas politikas jomām, un NR ekonomiskā un sociālā situācija ir uzlabojusies.

Eiropas Parlaments, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Reģionu komiteja apstiprināja stratēģiju un aicināja Komisiju to īstenot praksē[3]. Šajā nolūkā Komisija piedāvā stiprināt 2004. gada stratēģiju ar jauniem pasākumiem, kas veicami īsā laikposmā.

Tā arī paredzējusi uzsākt pārrunas par stratēģijas ilgtermiņa nākotni, jo stratēģija ir jāatjaunina un jāuzlabo, lai risinātu nopietnus jautājumus, ar kuriem NR nāksies saskarties turpmākajos gados. Tādēļ tiks organizētas apspriedes, kuru noslēgumā tiks sagatavots paziņojums, ar kuru Komisija uzsāks jaunu posmu NR stratēģijas izstrādē.

Šajā paziņojumā:

– novērtē stratēģijas īstenošanu kopš 2004. gada, klāt pievienotajā darba dokumentā sniedzot sīkāku aprakstu[4]

– piedāvā īstermiņa pasākumus, lai pilnībā īstenotu 2004. gada stratēģiju;

– uzsāk sabiedrisko apspriešanu par ilgtermiņa ietekmi, norādot galvenās tēmas, kuras NR ir problemātiskas: klimata pārmaiņas, demogrāfiskās pārmaiņas un migrācijas pārvaldība, lauksaimniecība un ES jūrniecības politika.

---

1 KOM(2004) 343 ; KOM(2004) 543.

2 Nomaļie reģioni (Azoru salas, Madeiras salas un Kanāriju salas un četri Francijas aizjūras departamenti) saskaras ar īpašām EK līgumā uzskaitītām problēmām: attālums, tas, ka tās ir salas, maza teritorija, sarežģīts reljefs un klimats, tautsaimniecības atkarība no dažiem ražojumiem.

3 Eiropas Parlamenta 2005. gada 28. septembra rezolūcija par ciešākām partnerattiecībām nomaļajiem reģioniem – A60246/2005. OV L 227 E / 21.9.2006., 110. lpp.

4 SEK(2007) 1112.

2. LĪDZŠINĒJIE SASNIEGUMI

Trīs pēdējie gadi bijuši izšķirīgi, īstenojot Eiropas stratēģiju nomaļajiem reģioniem. No jauna noteikti un pārskatīti visi svarīgākie šo reģionu ekonomiskai un sociālai attīstībai paredzētie instrumenti. Piemēram:

– pārskatītā kohēzijas politika, kas ietver īpašu finanšu piešķīrumu, lai kompensētu papildu izmaksas, kuras saistītas ar EK līguma 299. panta 2. punktā noteiktajiem traucējumiem;

– īpaši nomaļajiem reģioniem paredzēti pasākumi saistībā ar cukura un banānu tirgus organizāciju reformu;

– nomaļo reģionu preferenciālais režīms attiecībā uz valstu reģionālā atbalsta pamatnostādnēm;

– Septītās pamatprogrammas pētniecībai un tehnoloģiju attīstībai (SPPTA) īpaša iniciatīva, lai rosinātu pētniecības potenciālu nomaļajos reģionos un uzlabotu to integrāciju Eiropas pētniecības telpā.

Ir realizētas arī vairums citu 2004. gada paziņojumos ieteikto iniciatīvu[5].

Daudzie nomaļo reģionu atbalstam uzsāktie Kopienas pasākumi atspoguļo Komisijas vēlmi ES politikas īstenošanā ņemt vērā NR īpatnības. Turklāt Kopienas darbība, kuru iespējams īstenot, pateicoties visu Komisijas departamentu centieniem, norāda uz starpnozaru papildu pieeju. Svarīgākie risināmie jautājumi, kuri vislabāk atbilst šo reģionu attīstības prioritātēm, ir uzlabota pieejamība, lielāka konkurētspēja un labāka reģionālā integrācija. Tomēr, lai arī stratēģija palīdzēs uzlabot NR[6] sociālekonomisko situāciju, ir iespējams uzlabot tos atbalstošo Kopienas politiku, jo īpaši, lai veicinātu saskaņotu Kopienas rīcību.

Tomēr dažas no 2004. gadā piedāvātajām iniciatīvām vēl tiek izstrādātas, un acīmredzamākie ir bijuši centieni iekļaut NR Eiropas pētniecības telpā, un pielāgot vietējiem tirgiem vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus (VTNP). Turklāt ir svarīgi nodrošināt to, ka praksē pilnībā tiek izmantotas jaunās iespējas, kuru mērķis ir uzlabot koordināciju starp ERAF un EAF. Šo iemeslu dēļ stratēģijai tagad ir jānonāk noslēguma posmā, kurā tiks realizētas visas 2004. gada stratēģijas iespējas.

3. TURPMĀK VEICAMIE PASĀKUMI: AKTĪVA 2004. GADA STRATĒĢIJAS IESPĒJU IZMANTOŠANA

Papildus pasākumiem, kas pieņemti kopš 2004. gada, Komisija ar papildu darbībām ir paredzējusi stiprināt katru stratēģijas aspektu.

3.1. Nepietiekamas pieejamības un citu nomaļajiem reģioniem raksturīgu ierobežojumu samazināšana

Šādi pasākumi var palīdzēt īstenot šo mērķi:

---

5 Izsmeļošs 2004. gada stratēģijas – tiesību un citu aktu – novērtējums ir sniegts šim paziņojumam klāt pievienotajā darba dokumentā.

6 Sal. 20. lpp. iepriekš minētajā darba dokumentā.

– jāizskata iespējas, ko sniedz transporta un jauno informācijas un saziņas tehnoloģiju papildu izmaksu kompensēšanai paredzētu īpašu piešķīrumu izmantošana;

– jāturpina centieni izlīdzināt atšķirības platjoslas pakalpojumu jomā, jo īpaši, izmantojot ERAF darba programmas;

– jāizmanto *TEN-T, TEN-E* un *Marco Polo II* programmu īstenošanas sniegtās iespējas;

– jānovērtē īpašās NR vajadzības pēc tam, kad būs sagatavots *POSEI* programmas īstenošanas ziņojums.

3.2. Nomaļo reģionu konkurētspējas veicināšana

NR konkurētspēju var stiprināt vairāki instrumenti.

Kohēzijas politika

Vājā NR konkurētspēja pieprasa īpašas pūles kohēzijas politikas kontekstā. Saskaņā ar Lisabonas stratēģiju izaugsmei un nodarbinātībai un Kopienas stratēģiskajām pamatnostādnes NR konkurētspēja ir jāveicina ar ERAF un EAF darbības programmām 2007.–2013. gadam, iniciatīvu „Reģioni ekonomiskām pārmaiņām”[7] un tehnisko palīdzību pēc Komisijas ierosmes[8]. Jāveic šādi pasākumi:

– jāformulē īsta reģionālas partnerības stratēģija jauninājumu jomā[9], kuru vispirms īsteno izcilības un konkurētspējas centros, un jāstiprina zinātniskā izpēte, tehnoloģiju izstrāde un telekomunikāciju infrastruktūras;

– jāstiprina cilvēkkapitāls, reformējot izglītības un apmācības sistēmas un izmantojot cilvēku potenciālu izpētei un inovācijām. Jānodrošina, ka piedāvātā apmācība atbilst darbībām, kas plānotas Komisijas stratēģijā nomaļajiem reģioniem noteiktajās galvenajās jomās, proti, lauksaimniecības un vides, atjaunojamās enerģijas, transporta, telekomunikāciju un tūrisma jomās;

– jāpalielina atjaunojamās enerģijas avotu izmantošana (biomasa, tostarp pilsētas atkritumi, ģeotermiskā enerģija, viļņu enerģija, saules enerģija un vēja enerģija) un jāuzlabo NR enerģijas līdzsvars, lai mazinātu to atkarību no ārējiem enerģijas avotiem;

– attīstības projekta koncepcijā jāiekļauj bioloģiskā daudzveidība, jo īpaši, izmantojot pasākumus, kuru mērķis ir biotopu un sugu saglabāšana;

– jāveicina ilgtspējīga ekonomiskā attīstība, sekmējot pasākumus, lai aizsargātu bioloģisko daudzveidību, kas bieži ir ļoti liela un būtiska NR ekonomiskā priekšrocība. Tas palīdzēs sasniegt ES noteikto mērķi – līdz 2010. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos;

---

7 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

8 Regulas Nr. 1083/2006 45. pants.

9 Šeit jāīsteno pieredze, kas iegūta, īstenojot ERAF līdzfinansētās reģionālās inovāciju stratēģijas, reģionālās informācijas sabiedrības iniciatīvas (1994.–1999.g.) un reģionālās inovāciju programmas (PRAI, 2000.–2006.g.). Šīs programmas ļāva sešiem NR izmēģināt jaunas idejas un pieejas, kas bija piemērotas to attiecīgajai situācijai, un bija izstrādātas un īstenotas, sadarbojoties ar galvenajiem reģionālajiem dalībniekiem.

– atbalstīt modernizāciju un stiprināt vietējo ražošanu, piemēram, ieviešot MVU paredzētas kvalitātes un vides aizsardzības vadības sistēmas („ekojauninājumi”), pielāgojot darba ņēmēju un darba devēju iemaņas, attīstot uzņēmējdarbību un izveidojot uzņēmumus;

– sekmēt tūrisma nozares konkurētspēju un ilgtspējīgumu, jo īpaši, atbalstot tūrisma galamērķu ilgtspējīgu apsaimniekošanu;

– šajos reģionos, jo īpaši saskaņā ar *Jeremie* un *Jessica* iniciatīvām, jāstiprina finanšu inženierijas mehānismi un jāatvieglo piekļuve finansējumam;

– jāstiprina pilsētu loma, lai sekmētu elastīgu vietējo ekonomiku, kas apvieno rūpniecības, pakalpojumu, izklaides un tūrisma nozares, izmantojot integrētas pilsētu programmas un pilsētu iniciatīvas NR līdzīgi kā *URBACT* projektā „Atbalsts pilsētām”;

– jāatvieglo darba vietu pieejamība, bezdarbnieku un ekonomiski neaktīvu cilvēku ilgtspējīga iekļaušanās darba tirgū, kā arī jāstiprina nelabvēlīgu grupu sociālā integrācija.

Pamatprogrammas

Šādas Kopienas pamatprogrammas var izmantot, lai veicinātu NR ekonomiku konkurētspēju:

– NR īpašā stāvokļa atzīšana SPPTA īpašajās programmās, jo sevišķi „Iespēju” programmā, ir pilnībā jāizmanto un jāveicina, šo reģionu potenciālu iekļaujot Sadarbības programmas konkrētās tēmās – enerģija, dabas apdraudējumi, ko veicina klimata pārmaiņas, subtropu lauksaimniecība vai zivsaimniecība un ūdenssaimniecība;

– Pamatprogramma par jauninājumiem un konkurētspēju ietver dažas finanšu atbalsta iespējas, kas ir ļoti atbilstošas šiem reģioniem un kuras vajadzētu izmantot (ekojauninājumi, informācijas tehnoloģiju izmantošana, plaša atjaunojamās enerģijas izmantošana un energoefektivitātes uzlabošana);

– Mūžizglītības programmai[10], neaizmirstot NR prioritātes, Kopienā ir jāstimulē apmaiņa, sadarbība un mobilitāte starp izglītības un apmācības programmām[11].

Vispārējas ekonomiskas nozīmes pakalpojumi

Saistībā ar vispārējas ekonomiskas nozīmes pakalpojumu darbību šajos reģionos Komisija arī turpmāk ņems vērā reģionālās īpatnības, kā arī sīkāku attiecīgā tirgus analīzi. Ja izmaksas šo pakalpojumu nodrošināšanai ir augstākas par izmaksām citos reģionos, to finansējums jānodrošina atbilstoši noteikumiem piemērojamajos valsts atbalsta noteikumos, kas atļauj šādu izmaksu kompensāciju pilnā apjomā. Izstrādājot norādes par pieeju universālajam pakalpojumam, attiecīgās dalībvalstis ir aicinātas ņemt vērā šo reģionu īpatnības, jo īpaši attiecībā uz sistēmu izolāciju un teritorijas sašķeltību un tālo atrašanās vietu.

---

10 Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Lēmums Nr. 1720/2006/EK, ar ko izveido rīcības programmu mūžizglītības jomā. OV L 327, 24.11.2006., 45. lpp.

11 Ja ir skarta NR dalība, tad attiecībā uz tiem, minimālo mobilitātes prasību piemērošana tādām nozaru apakšprogrammām kā Comenius vai Grundvig ir elastīgāka nekā attiecībā uz citiem Eiropas Savienības reģioniem.

3.3. *Plašāka mēroga kaimiņattiecību rīcības plāna stiprināšana*

NR reģionālās integrācijas stiprināšana to tuvējā apkaimē ir 2004. gada stratēģijas jauninājums, kas devis būtiskus uzlabojumus, tomēr tas vēl ir jāpastiprina, iesaistot publiskos un privātos vietējos dalībniekus, kā arī attiecīgās dalībvalstis. Dialogs starp reģioniem un to kaimiņvalstīm, īpaši ar ES saistītajām ĀKK valstīm (Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstis) un aizjūras zemēm un teritorijām (AZT)[12] ir instruments, lai šo procesu attīstītu tālāk.

Jau tagad daži iespējami pasākumi var palīdzēt īstenot šo prioritāti.

NR īpašā stāvokļa atzīšana Ekonomiskās partnerības nolīgumos (EPN)

Palīdzot pilnībā izmantot komerciālās iespējas un pastiprinot reģionālo tirdzniecību **starp ĀKK valstīm un NR**, Komisija paredzējusi īpašus noteikumus, lai nodrošinātu to, ka NR svarīgi jautājumi, par kuriem ziņojušas dalībvalstas, tiek iekļauti EPN. Šie noteikumi būs saskaņā ar EPN sarunu procedūrām un PTO noteikumiem un tiks pielāgoti katra reģiona īpatnībām.

Tie var ietvert jebkādus pasākumus, kas varētu veicināt NR iekļaušanos reģionālā līmeņa tirdzniecībā, kā arī visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai mazinātu NR tirgu un dažu ražojumu neaizsargātību. Komisija arī vēlas uzsvērt faktu, ka ĀAK un NR tirdzniecības attiecības nav ierobežotas tikai attiecībā uz preču tirdzniecību; tām ir jāpalīdz nostiprināt ĀAK un NR attiecības visās EPN ietvertajās jomās.

Finanšu instrumentu saskaņošana

Pamatojoties uz dialogu ar ĀAK un AZT saskaņā ar EAF 10. programmu, katram partnerim ir jāīsteno EAF un ERAF saskaņotas plānošanas īpašās iespējas un praktiskie aspekti ar paralēliem līdzfinansējuma noteikumiem, lai sadarbību īstenotu valstu un reģionālā līmenī.

Komisija pārbaudīs īpašo sadarbības potenciālu starp Franču Gviānas teritoriālās sadarbības programmām (ERAF) un ģeogrāfisko programmu „Brazīlija", ko finansē ar Attīstības sadarbības instrumentu (ASI)[13].

NR un kaimiņvalstu, kas nav ES dalībvalstis, jūras sakaru stiprināšana

Pēc tam, kad tika ieviestas gaisa transporta pamatnostādnes, kopējā transporta politikā nesen tika nolemts, ka ir jāiekļauj prasības par mobilitāti un transportu starp NR un valstīm, kas nav ES dalībvalstis, un AZT, lai tādējādi mazinātu NR izolāciju. Šo atvēršanos ir jāpapildina ar līdzīgu pieeju jūras transportam, atļaujot valsts atbalstu, lai uzsāktu transporta pakalpojumus starp šiem reģioniem un to kaimiņvalstīm, kas nav ES dalībvalstis.

NR un kaimiņvalstu, kas nav ES dalībvalstis, kopīga dalība pētniecības tīklā un Kopienas pamatprogrammās

---

12 Skatīt AZT sarakstu EK līguma II pielikumā.

13 Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regulas (EK) Nr. 1905/2006, ar ko izveido finanšu instrumentu sadarbībai attīstības jomā, 18. panta 3. punkts. OV L 378, 27.12.2006., 41. lpp.

RedCLARA pētniecības tīkla stiprināšana, izmantojot *@LIS II*[14] programmu, kā arī iespējama un pakāpeniska Karību jūras reģiona valstu iekļaušana šajā tīklā, paver iespējas tādiem NR kā Gvadelupe, Franču Gviāna un Martinika. Tas stiprinās sakarus starp šiem reģioniem un kaimiņos esošo AZT zinātnes aprindām, un nodrošinās tiem sakarus ar kontinentālo Eiropu, izmantojot *Alice* projekta lētāko ātrgaitas sakaru sniegtās priekšrocības.

Pēc sarunu par ekonomisko partnerattiecību līgumiem noslēguma Komisija veicinās ĀAK valstu un nomaļo reģionu sadarbību un kopīgu dalību SPPTA, Pamatprogrammā par jauninājumiem un konkurētspēju, izglītības jomā un Mūžizglītības programmā.

Pamatprogrammas par jauninājumiem un konkurētspēju IKT stratēģiskā atbalsta programma paredz veicināt jauninājumus un konkurētspēju, rosinot iedzīvotājus, valsts iestādes un privāto sektoru, īpaši MVU, plašāk un efektīvāk izmantot IKT. NR tiek aicināti izmantot finansējumu, lai attīstītu vai paplašinātu valsts, reģionālās vai vietējās iniciatīvas IKT jomā.

Nomaļo reģionu īpašā stāvokļa atzīšana migrācijas politikā

Var apsvērt konkrētus pasākumus:

– koordinēt ERAF teritoriālās sadarbības programmas ar 10. EAF, kurā migrācija norādīta kā viena no tā ĀKK un ES jaunās sadarbības prioritātēm;

– nodrošināt to, ka NR īpašās vajadzības tiek atrisinātas Attīstības jomā īstenotās sadarbības un ekonomiskās sadarbības instrumenta (ASESI)[15] tematiskajā programmā „Patvērums un migrācija", īpaši, lai šajos reģionos palīdzētu īstenot efektīvu migrācijas pārvaldību, gan cīnoties ar nelegālo migrāciju, gan veicinot darbaspēka mobilitāti, un palīdzētu NR migrantiem atbalstīt viņu izcelsmes valstu ilgtspējīgu attīstību;

– atbalstīt, jo īpaši, izmantojot Integrācijas fondu[16], dalībvalstu īstenotos pasākumus, lai virzītu regulāras migrācijas plūsmas un integrētu imigrantus; atvieglot vīzu izsniegšanu NR, jo īpaši, uzņēmēju un praktikantu tranzītam;

– izmantojot nākotnē paredzētā Eiropas Repatriācijas fonda atbalstu, atbalstīt repatriācijas shēmas, un, zināmā mērā, to personu, kas NR atrodas nelegāli, reintegrāciju;

– izmantojot Ārējo robežu fonda atbalstu un paplašinot *FRONTEX* aģentūru, atbalstīt modernu uzraudzības tehnoloģiju izmantošanu, robežsargu apmācību un/vai robežas šķērsošanas vietu celtniecību, lai nekavējoties risinātu robežas kontroles un pārraudzības svarīgākās problēmas;

– nostiprināt šajā jomā veikto darbību pamatus, izpētot migrācijas procesu ietekmi uz NR ekonomisko, sociālo un teritoriālo vienotību. Vispārējie pasākumi, kurus piemēro migrācijas visvairāk skartajiem reģioniem, būs jāpārskata, kā arī jāierosina to iespējamas izmaiņas.

---

14 redCLARA tīkla tīmekļa vietne: www.redclara.net

15 ASESI regulas 18. panta 3. punkts

16 Tikai NR engenas zonā (Azoru salas, Madeiras salas un Kanāriju salas) var saņemt FRONTEX aģentūras fondu līdzekļus ārējo robežu pārvaldībai, repatriācijas operācijām, integrācijai un tehniskajai palīdzībai.

3.4. Atbalsta instruments nelabvēlīgu apstākļu ietekmes kompensēšanai

Kopienas galveno politikas jomu reforma piešķir 2007.–2013. gadam ievērojamu finansējumu, lai, izmantojot šo reģionu īpašajām prasībām vairāk piemērotu pieeju, kompensētu to faktoru ietekmi, kas EK līgumā atzīti kā tādi, kuri pastāvīgi aizkavē šo reģionu attīstību.

Lai arī nomaļo reģionu attīstība nav saistīta vienīgi ar „papildu izmaksu" jautājumu, vienu no iespējamajiem līdzekļiem, lai palielinātu pasākumu efektivitāti, var atrast vēl līdz galam neizstrādātajās pamatnostādnēs par īpašu nelabvēlīgu apstākļu kvantitatīvi aprēķināmās ietekmes novērtējumu. Partnerattiecību darbs ir turpinājies, lai izstrādātu šīs pamatnostādnes, kuras paredzētas NR īpašo nelabvēlīgo apstākļu un to ietekmes sistematizēšanai, tādējādi uzlabojot šo faktoru novērtējumu. Komisija paredzējusi šiem rezultātiem piešķirt oficiālu statusu – tie tiks izstrādāti kā kolēģijas pieņemtas pamatnostādnes. Pamatnostādnes nebūs vienīgais pamatojums, lai novērtētu Kopienas darbību, jo arī dalībvalstis var iesniegt Komisijai alternatīvus vai papildu instrumentus.

Šo pamatnostādņu un dalībvalstu izveidoto instrumentu īstenošana būs atkarīga no tā, vai ir pieejami dati, kas nepieciešami papildu izmaksu aprēkināšanai. Šie dati jau ir lielākoties pieejami, tomēr vēl ir vajadzīga dalībvalstu sadarbība to apkopošanā. Vajadzīgās statistikas kapacitātes sasniegšanai būs vajadzīgs pārejas periods šo pamatnostādņu un valsts instrumentu īstenošanai.

4. NĀKOTNES PERSPEKTĪVAS

Nomaļie reģioni paplašinātajā Eiropas Savienībā vairs nav nabadzīgāko reģionu vidū, tomēr NR vēl izjūt to attīstību kavējošo faktoru pastāvīgumu un kumulatīvo ietekmi. Tāpēc vajadzības gadījumā ir jāturpina centieni pielāgot konkrētas Kopienas un atbalsta politikas, tomēr tas jādara, izmantojot atbilstošus instrumentus, piemēram, Kopienas politikas uzlabotu novērtējumu.

Komisija paredzējusi nekavējoties uzsākt pārrunas ar tās partneriem, lai pārrunātu Eiropas stratēģijas nomaļajiem reģioniem nākotni[17]. Šajā nolūkā tā ir norādījusi vismaz trīs problēmas, kas gan tagad, gan turpmākajos gados var nopietni ietekmēt NR. Trīs problēmas, kas parādās 2004. gada stratēģijas trijos aspektos un kam ir prioritāra nozīme Eiropas darba kārtībā[18], ir ieguvušas izšķirošu nozīmi šiem reģioniem.

4.1. Klimata pārmaiņu izraisītās problēmas

Ļoti būtiskas NR prioritātes, ņemot vērā to ģeogrāfisko novietojumu un neaizsargātību, ir cīņa ar klimata pārmaiņām un piemērošanās to izraisītajām sekām. Klimata pārmaiņu izraisītās sekas, piemēram, jūras līmeņa pacelšanās, apdraudēs lauksaimniecību, tūrismu, ūdens resursus, ekosistēmas un bioloģisko daudzveidību šajos reģionos. Ārkārtīgi slikti laika apstākļi (viesuļvētras, cikloni, sausums, plūdi) var pastiprināt un ietekmēt 2004. gada stratēģijas trīs aspektus.

---

17 Priekšlaicīgi neprognozējot ES budžeta pārskatīšanas rezultātus.

18 Eiropadomes 2007. gada 8. un 9. marta sanāksmes secinājumi un Komisijas paziņojums par ikgadējo politikas stratēģiju 2008. gadam KOM(2007) 65.

– Pieejamība. Pasažieru pārvadājumos nomaļie reģioni ir atkarīgi vienīgi no gaisa transporta. Tas tieši ietekmē NR iedzīvotāju mobilitāti salīdzinājumā ar pārējo ES, kā arī tūristu un sociālekonomiskās attīstības dalībnieku mobilitāti no NR un uz tiem.

– Konkurētspēja. Nomaļajos reģionos ir īpaši atjaunojamās enerģijas avoti. Azoru salas[19] un pašlaik notiekošs projekts Kanāriju salu *El Hierro* salā[20] ir piemēri, kā izmantot endogēnos resursus, lai ierobežotu CO_2 emisiju.

– Reģionālā integrācija. Daži NR ir izstrādājuši sadarbības mehānismus, lai uzraudzītu dabas apdraudējumus un ierobežotu to izraisītās sekas savos ģeogrāfiskajos apgabalos.

Komisija aicina savus partnerus pārrunāt šādus jautājumus.

Kādi pasākumi būtu jāpieņem, lai emisiju samazināšanas mērķa īstenošana negatīvi neietekmētu NR pieejamību, ekonomiku un iedzīvotājus? Kādi kritēriji ir jāiekļauj, lai nodrošinātu to, ka šis apsvērums ir atspoguļots *ex-ante* ietekmes novērtējumā?

Kā mēs labāk varam izmantot jaunās iespējas, kuras, ņemot vērā NR dabiski izveidojušās priekšrocības, tiem piedāvā cīņa pret klimata pārmaiņām (ģeotermiskā enerģija, biomasa, biloģiskā daudzveidība utt.), lai uzlabotu NR enerģijas līdzsvaru un palielinātu to konkurētspēju, piemēram, ar atjaunojamās enerģijas attīstību un izpēti?

Kā, maksimāli izmantojot enerģijas taupīšanas potenciālu, mēs varam gūt panākumus, lai sasniegtu enerģētisko neatkarību? Kādas vēl nozares, neskaitot celtniecību un transportu, tas tieši skar?

Kādus jaunus instrumentus var izstrādāt, lai uzlabotu dabas izraisītu apdraudējumu novēršanas sistēmas, sadarbojoties ar kaimiņvalstīm, kas nav ES dalībvalstis, un AZT valstīm?

4.2. Demogrāfisko pārmaiņu un migrācijas izraisītās problēmas

Iedzīvotāji vairumā nomaļo reģionu ir piedzīvojuši ievērojamas pārmaiņas gan dabiskās demogrāfiskās attīstības rezultātā, gan migrācijas plūsmu ietekmē, kas vienlīdz lielā mērā gan pozitīvi ietekmē, gan apdraud NR ekonomikas un sociālo izaugsmi. Šis process iespaido zemes izmantojuma plānošanu, darba tirgu, izglītības un apmācības vajadzības, un sabiedriskos pakalpojumus.

Francijas aizjūras departamentu iedzīvotāju skaita pieaugums dzimstības rezultātā ir lielākais ES.

Kanāriju salās pa jūras ceļu ieceļojošo nelegālo imigrantu[21] skaitu palielina bez pavadoņa ceļojošu nepilngadīgo nelegālās imigrācijas problēma.

---

19 Azoru salās atjaunojamās enerģijas avoti sedz 35 % no vietējā enerģijas patēriņa.

20 „El Hierro atjaunojamā enerģija" projekts paredz nodrošināt salas enerģētisko neatkarību, izmantojot atjaunojamo enerģiju.

21 Spānijas valdība Kanāriju salās 2005. gadā reģistrēja 4751 nelegālo imigrantu, kas ieceļojuši pa jūru, un 31 245 – 2006. gadā.

Attiecībā uz migrācijas politiku nomaļie reģioni nav viendabīga kategorija: atkarībā no piederības Šengenas zonai NR ir dažāds tiesiskais statuss, un migrācijas process tos ietekmē atšķirīgi. Turklāt migrācijas politika vēl aizvien daļēji atrodas dalībvalstu kompetencē, jo īpaši attiecībā uz uzņemšanu, Eiropas Savienībai veicot vietējā līmenī pieņemto darbību koordinēšanu un uzraudzību.

Tomēr, ņemot vērā nopietnās sekas, ko NR rada imigrācijas plūsmas, Komisija vēlas ar tās partneriem šo jautājumu apspriest sīkāk, pievēršot uzmanību šādiem jautājumiem:

Kā mēs labāk varam risināt galvenās problēmas, ko rada smagais demogrāfiskais spiediens un aizvien pieaugošā emigrācija uz cietzemi?

Kā mēs varam pastiprināt pasākumus, lai gan Kopienas, gan vietējā līmenī veicinātu legālo migrantu integrāciju šājās teritorijās?

Kādi pasākumi ir jāpieņem, lai rastu risinājumu galvenajiem cēloņiem migrācijai uz NR, kuras pamatā ir to ģeogrāfiskā atrašanās vieta mazattīstītā reģionālā vidē?

Vai legālas/cirkulāras migrācijas veicināšana ir labākais veids, kā saskaņot migrācijas kontroles pasākumus ar izcelsmes valstu ekonomisko un sociālo attīstību?

4.3.*Lauksaimniecība nomaļajos reģionos*

Lauksaimniecība ir izšķirīgs faktors NR ekonomikā, kuru nelabvēlīgi ietekmē ģeogrāfiski un klimatiski traucējumi. Lauksaimniecības ražošana un pārtikas produktu piegāde arī turpmāk būs ļoti svarīga, lai nodrošinātu šo reģionu ekonomisku ilgtspējību, ko tālāk var veicināt, izmantojot Eiropas Lauku attīstības politiku.

Kopienas atbalsts dažādām lauksaimniecības nozarēm, jo īpaši pēc banānu nozares atbalsta iekļaušanas 2006. gadā, tagad ir pilnībā integrēts *POSEI* programmā. Šī integrācija nodrošina saskaņotāku pieeju lauksaimniecības nozares turpmākai attīstībai šajos reģionos. Šo reformu ietekme uz *POSEI* tiks novērtēta vēlākais 2009. gadā.

4.4.Nomaļo reģionu loma ES jūrniecības politikā

NR īpašā ģeogrāfiskā atrašanās vieta Atlantijas un Indijas okeānā un Karību jūrā nodrošina Eiropai plašāka mēroga jūrniecības dimensiju, bet NR – iespēju ieņemt nozīmīgu vietu nākotnes ES jūrniecības politikā. NR aktīvi piedalījās pārrunās par ES nākotnes jūrniecības politiku, ko Komisija uzsāka 2006. gada jūnijā[22], un deva kopīgu ieguldījumu Zaļajā grāmatā „Ceļā uz turpmāko ES jūrniecības politiku" *RUPMER* sadarbības projekta ietvaros, ko atbalsta *INTERREG IIIC* programma. Šīs pārrunas noslēgsies ar jaunu ES jūrniecības politiku un darbības plānu, kurā cita starpā skartas NR īpatnības.

NR ieņem nozīmīgu lomu ES jūrniecības telpā un paver ES plašākas iespējas. NR pastāvēšana ir atkarīga no to attiecībām ar jūru: to jūras ekonomisko darbību daudzveidības, nesalīdzināmās jūras resursu bagātības, kā arī to neaizsargātības pret klimata pārmaiņām un ārkārtējām parādībām jūras apgabalos. NR ekskluzīvo ekonomisko telpu apmērs, kas atbilst kopējam Vidusjūras un Baltijas jūras lielumam, ļauj tiem sniegt svarīgus ekosistēmu

[22] Zaļā grāmata „Par turpmāko Eiropas Savienības jūrniecības politiku: Eiropas redzējums okeāniem un jūrām", KOM(2006) 275.

pakalpojumus un padara to dalībvalstis par pasaules līderiem jūras pieejamības ziņā. Tas arī paaugstina ES atbildību par jūras resursu aizsardzību.

Dažos nomaļajos reģionos ilgtspējīga to jūras resursu izmantošana būs atkarīga no NR tuvākas sadarbības ar kaimiņvalstīm. Gan NR stratēģijai, gan jaunajai ES jūrniecības politikai ir jāveicina mehānismu izveide sadarbībai ar šīm valstīm. *NET-BIOME* projekts AZT un NR reģionālo izpētes politiku par tropu daudzveidību, īpaši jūras bioloģisko daudzveidību, sasaista vienotā informācijas tīklā nomaļo reģionu spēju izveidot pētniecības tīklu tiem īpaši svarīgā nozarē un ar iespējām izmantot to priekšrocības. Sadarbība zinātnes un jūras izpētes jomā ir ļoti svarīga nomaļajiem reģioniem, un tā šiem reģioniem palīdzēs risināt klimata pārmaiņu radītās problēmas un nodrošināt okeāna ilgtspējīgumu.

Komisija aicina savus partnerus pārrunāt šādus jautājumus:

Kā mēs varam veicināt pārvaldības instrumentus dažādos jūras baseinos (Karību jūra, Indijas okeāna dienvidaustrumu daļa, Makronēzija)? Vai to varētu veicināt, noorganizējot konferenci par katru jūras baseinu, kuras laikā ieinteresētās personas vienotos par saskaņotu pieeju šo problēmu risināšanai?

Kā mēs varam atbalstīt NR specializāciju noteiktos pētniecības un tehnoloģiju izstrādes segmentos, kā „zilās tehnoloģijas", piemēram, nodrošinot informāciju un saziņu šajā jomā?

Kā mēs varam izmantot ekonomiskās darbības, kas saistītas ar nomaļo reģionu jūras vidi, piemēram, zivsaimniecība, ūdenssaimniecība, transports, ilgtspējīgs tūrisms un atjaunojamā enerģija?

Kā mēs varam turpināt cīņu pret maluzvejniecību, turpināt okeāna pārraudzību un risku pārvaldību, stiprināt drošību jūrā un jūras vides saglabāšanu?

Kā nomaļie reģioni, pamatojoties uz to jūras potenciālu, var dot ieguldījumu Eiropas kopējā ilgtspējīgā attīstībā, izmantojot jauno jūrniecības politiku?

Kā mēs nomaļajos reģionos varam nodrošināt ilgtspējīgu piekrastes zonas apsaimniekošanu[23]?

5. SECINĀJUMI

Veicot darbības, lai uzturētu un attīstītu stratēģiju nomaļajiem reģioniem, Komisija ir izpildījusi tās saistības visās Kopienas darbības jomās, apvienojot finanšu atbalstu ar īpašu pasākumu pieņemšanu. Stratēģijā ir izmantotas ne tikai partnerattiecības ar trim dalībvalstīm un septiņiem reģioniem, bet arī pārējo Eiropas institūciju izstrādātās pamatnostādnes.

Pozitīvi novērtējot stratēģijas nomaļajiem reģioniem pirmo īstenošanas posmu, Komisija uzsver vajadzību stiprināt 2004. gada stratēģijas aspektus, 2007.–2013. gadam pieņemot papildu pasākumus. Tā arī veido ļoti labu pamatu NR stratēģijas nākotnes izredzēm, galveno uzmanību pievēršot klimata pārmaiņām, migrācijas pārvaldībai, lauksaimniecībai un ES jūrniecības politikai, kam ir tālejošas sekas šo reģionu sociālekonomiskajā attīstībā.

---

[23] Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 30. maija ieteikums attiecībā uz integrētu piekrastes zonas apsaimniekošanu Eiropā. OV L 148/24; ii) Komisijas paziņojums – Ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei: integrētās piekrastes zonas pārvaldības Eiropā novērtējums, KOM(2007) 308 7.6.2007.

Ar šo paziņojumu jāuzsāk pārrunas ar Eiropas institūcijām, dalībvalstīm un nomaļo reģionu reģionālajām un vietējām iestādēm, sociālekonomiskajiem dalībniekiem, pētniecības nozari un akadēmiskajām aprindām. Paredzēts, ka pārrunu posms ilgs līdz 2008. gada martam. Šajā laikposmā Komisija partnerībā ar attiecīgajiem reģioniem un dalībvalstīm organizēs seminārus un darba grupas, lai apspriestu šādus jautājumus.

- Kādā apjomā 2004. gada stratēģija jāpielāgo jaunām problēmām, ar kurām saskaras nomaļie reģioni?

- Kāds būtu piemērotākais veids, lai risinātu galvenās demogrāfiskās atšķirības un migrācijas plūsmas starp NR un to kaimiņu reģioniem vai kaimiņvalstīm ?

- Vai klimata pārmaiņas nomaļajiem reģioniem rada īpašas problēmas?

- Kādas darbības nomaļie reģioni saskaņā ar Eiropas jūrniecības politiku var īstenot, lai gūtu labumu no Eiropas ilgtspējīgas attīstības un lai sniegtu tajā ieguldījumu?

Pēc sabiedriskās apspriešanas noslēguma Komisija sagatavos priekšlikumu par partnerattiecību nākotni ar nomaļajiem reģioniem. Tas iesāks jaunu posmu Eiropas stratēģijas nomaļajiem reģioniem attīstībā.